

Zebeeba falsalis (Herrich-Schäffer, 1839) (Erebidae, Rivulinae) magyarországi előfordulása

SZEŐKE KÁLMÁN

H-8000 Székesfehérvár, Táncsics Mihály út 4. 1/8, email: szeokek@gmail.com

SZEŐKE, K. : *The occurrence of Zebeeba falsalis* (Herrich-Schäffer, 1839) (Erebidae, Rivulinae) in Hungary.

Abstract: *Zebeeba falsalis* (Herrich-Schäffer, 1839) has a Mediterranean distribution. In Hungary it was not recorded until 2020. One male specimen was attracted to light on Zöld-hegy near Csákvár in the Vértes Mountains. This species feeds on *Asparagus* plants, mainly on *Asparagus acutifolius* in the Mediterranean region. Presumably, its host plant in Hungary is *Asparagus officinalis*. Its occurrence is due to the climatic changes in recent years.

Keywords: *Zebeeba falsalis*, *Asparagus* spp., Hungary, Vértes-hegység (Csákvár, Zöldhegy)

Bevezetés

A *Zebeeba falsalis* lepkefajt 1839-ben szicíliai példányok alapján *Hypena falsalis* néven írták le és a Noctuidae családba helyezték (HERRICH-SCHÄFFER 1839). Később ABAFI-AIGNER & PÁVEL (1897), ABAFI-AIGNER (1907) és SPULER (1910) Nycteolidae családban *Nycteola falsalis* néven tárgyalta. Napjainkban érvényes rendszertani besorolása szerint az Erebidae család, Rivulinae alcsaládjába sorolták be (KARSHOLT & RAZOWSKI 1996, VARGA et al. 2004, FIBIGER et al. 2010, PASTORALIS et al. 2014). A faj ismert elterjedése Délnyugat-Európa. KARSHOLT & RAZOWSKI (1996) európai fajlistája Franciaországból, Spanyolországból, Portugáliából, Korzikáról, Sziciliáról, Máltáról, Olaszországból, Jugoszlávia utódállamaiból, Bulgáriából, Albániából, Görögországból és Krétáról idézi. Valójában holomediterrán elterjedésű, ismertté vált, hogy É-Afrikában (Marokkóban, Tunéziában) és a Közel-Keleten (Törökországban, Iránban), sőt HAUSMANN & KRAVCHENKO (2020) szerint Izraelben is megtalálható. A bizonyító példányok a nagy múzeumi gyűjteményekben és számos magángyűjteményben, mint a Hrebly gyűjteményben (BÁLINT et al. 2014) megtalálhatók. Magyarországhoz közeli előfordulását STOJANOVIC & GLAVENDEKIC (2003) Szerbiából közli.

Anyag és módszer

A *Zebeeba falsalis* (Herrich-Schäffer, 1839) lepkefajt eddig Magyarországon nem észlelték. Egy példánya 2020. június 20-án a Vértes-hegységben, Csákváron a Zöld-hegyen repült fényre.

1. ábra: *Zebeeba falsalis* (Herrich-Schäffer, 1839) első hazai példánya a Vértes-hegységből

Eredmény és megvitatás

A *Zebeeba falsalis* a magyarországi faunában eddig nem fordult elő. ABAFI-AIGNER (1907), majd KOVÁCS (1953, 1956), sőt VARGA et al. (2004), PASTORÁLIS et al. (2016) és TÓTH (2019) sem jelzik a hazai előfordulását. A Vértes-hegységben, a csákvári Zöld-hegyen, 2020. június 20-án egy hím *Zebeeba falsalis* faj egy példányát gyűjtöttem (1. ábra).

A szakirodalomban tápnövényeként gyakran említett *Asparagus acutifolius* Magyarországon, így Csákváron sem fordul elő (JÁVORKA 1962). Ugyanakkor számos szakíró tápnövényként tágabb értelemben az *Asparagus* fajokat nevezi meg. Ezért feltételezhető, hogy hernyója a nálunk is honos, közönséges spárgát (*Asparagus officinalis*) is elfogadja táplálékkul. A közönséges spárgát országsherte megtalálhatjuk, főként a száraz homoktalajokat és kopárosokat kedveli. A spárga a Vértes-hegységben számos ponton előfordul, de alkalmanként kertekben dísznövényként is ültetik. Haszonnövényként történő termesztése Magyarországon visszaszorult. A *Zebeeba falsalis* melegigényes, délies, jobbára mediterrán előfordulású lepkefaj (2. ábra). Hazai megtelepedése kérdéses lehet. A magyarországi klimatikus viszonyok, az utóbbi évek felmelegedése miatt, egyre inkább megfelelőek számára. Ezért a megtelepedése inkább attól függhet, hogy a hernyója az *Asparagus officinalis* fajt ténylegesen elfogyasztja-e?

Az *Asparagus officinalis* közismert tápnövénye az országosan elterjedt spárgalepkének (*Parahypopta caestrum*) és a spárgaszár fűrómolynak (*Phtheochroa pulvillana*) is. A *Zebeeba falsalis* javasolt magyar elnevezése: spárga-bagolylepké.

2. ábra: *Zebeeba falsalis* (Herrich-Schäffer, 1839) elterjedése Európában

Irodalom

- ABAFI-AIGNER & PÁVEL J. 1897: Lepidoptera. - Fauna Regni Hungariae. Budapest, 82 p.
- ABAFI-AIGNER, L. 1907: Magyarország lepkéi. - Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 137 p.
- BÁLINT Zs, KATONA G. & GUBÁNYI A. 2014: The owl moths of Márton Hreblay (1963-2000). Hungarian Natural Museum, 270.
- FIBIGER, M., RONKAY, L., YELA, J. L. & ZILLI, A. 2010 : Noctuidae Europeae, Volume 12. Rivulinae – Eutelinae – Micronoctuinae. - Supplement to volume 1-11.
- HAUSMANN, A., G. C. & KRAVCHENKO V. D. 2020: The Lepidoptera of Israel. - Museum Witt, München.
- HERRICH-SCHÄFFER, G. A. W. 1839: Faunae Insectorum Germaniae intia oder Deutschlands Insecten. - Inhaltsverzeichnis, Regensburg (G. J. Manz), 166: 49-96.
- JÁVORKA, S. 1962: Növényhatározó II. kötet. Harasztok – virágos növények. - Tankönyvkiadó, Budapest, 527.
- KARSHOLT, O. & RAZOWSKI, J. 1996: The Lepidoptera of Europe. - Apollo Books, Stenstrup. 380 pp.
- KOVÁCS, L. 1953: A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. - Rovartani közlemények 6(2): 76-164.
- KOVÁCS, L. 1956: A magyarországi nagylepkék és elterjedésük. II. - Folia Entomologica Hungarica 9: 89-140.
- PASTORALIS, G. BUSCHMANN, F. & RONKAY L. 2016: Magyarország lepkéinek névjegyzéke. (Checklist of the Hungarian Lepidoptera). - e-Acta Naturalia Pannonica 12 Pannon Intézet, Pécs, 258 pp.
- STOJANOVIĆ D. & M. GLAVENDEKIĆ 2003: Five species of Noctuidae (Lepidoptera) new for the fauna of Serbia and Montenegro. - Acta entomologica serbica 8: 85-90.
- TÓTH, B. 2019: Magyarország nagylepkéinek határozója. - Magyar Biológiai Társaság, Budapest, 316 pp.
- VARGA, Z., RONKAY, L., BÁLINT, Zs., LÁSZLÓ, GY & PEREGOVITS, L. 2004: A magyar állatvilág fajjegyzéke, 3. kötet. Nagylepkék. - Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, 111 p.

